

A legkisebb jogosultság betartásának problémája,
a megoldás lehetséges módjai

Mihály Tamás

ISACA Budapest Chapter
2018. szeptember 12.

Az elhangzott prezentációk tartalmát illetően az ISACA Magyarországi Egyesület nem vállal felelősséget az abban nyújtott információk aktualitásáért, helyességéért és teljességéért.

Az itt elhangzott információk nem feltétlenül egyeznek meg az ISACA Magyarországi Egyesület álláspontjával.

1. Az előadóról
2. Mit jelent a need-to-know elv, és hol kell, hogy megjelenjen az informatikai környezetben?
3. Ki(k)nek kell betartatnia? Milyen területeket érint?
4. Milyen kockázatok jelennek meg a fel nem ismert többletjogosultságok miatt?
5. Hogyan történt eddig ezek kezelése az üzleti alkalmazások szintjén? Milyen problémákkal lehetett szembesülni?
6. Milyen eszközzel tehetjük a kockázatokat mérhetővé és könnyebben kezelhetővé?

- 20 éve az IT biztonsági szakmában
- IT security tanácsadó, IT belső ellenőr, IT biztonsági felelős, IT biztonsági vezető
- 10+ év CISO-ként jelentős hazai kereskedelmi bankokban

- Főbb tapasztalatok:
 - Törvényi megfelelés, nemzetközi szabványok
 - Biztonság szervezés, kontroll folyamatok
 - Kockázatfelmérés
 - Csalásfelderítés / csalásmegelőzés
 - Adatszivárgás gátlás
 - Jogosultság felülvizsgálat

„Need-to-know”, vagy „Least privilege” elve:

Csak annyi adatot érhessen el és olyan funkciókat végezhesen a munkavállaló, ami a munkavégzéshez, a kijelölt belső folyamatok és tevékenységek ellátásához feltétlenül szükséges.

Nem a számítástechnika térnyerése hozta létre ezt az elvet – már a tisztán papíralapú világban is létezett (ki hová léphet be, mivel mit csinálhat, mihez kap kulcsot, stb.)!

Mit jelent a need-to-know elv, és hol kell, hogy megjelenjen az informatikai környezetben? – Szabályozási háttér

Lényegében az összes ismert, IT biztonsággal foglalkozó, új, vagy hosszú múltra visszatekintő nemzetközi szabvány, vagy törvény tartalmazza.

Például:

ISO 27002 (9.2), COBIT (DS 5.3, 5.4), PCI DSS (7.1, 7.2), NIST 800-53 (AC6), GDPR, SOX, HIPAA

Emiatt a megfelelésben a gazdálkodó szervezetek nagy része érintett!

Az informatikai rendszerekben a felhasználók számára engedélyezett rendszerfunkciók, adatelérések **jellemzően többszintűen: szerepkörökként, azon belül különböző (elemi) jogosultságokként** (többféle paraméterrel meghatározható jogosultsági objektumokként) jelennek meg.

Ettől eltérő, jóval komplexebb jogosultsági struktúrák is létezhetnek, de előfordul egyszintű, csak elemi jogosultsági objektumok kiosztási modellje is!

Elsődlegesen érintett területek:

- Üzleti vagy szakmai területek vezetői, mint jóváhagyók
- Jogosultságkezelési folyamat végrehajtói (pl. IT adminisztrátorok, IT biztonsági adminisztrátorok)
- Jogosultságkezelési folyamatot rendszeresen, operatíván ellenőrző területek (pl. IT biztonsági csoport)

További érintett területek:

- Rendszer- és folyamatszervezők (a belső folyamatok módosulásának mindig lehet jogosultsági vonatkozása)
- Belső ellenőrzés (az éves tervezett üzleti/szakterületi vizsgálatainak során, vagy IT biztonság vizsgálatakor)
- Egyéb biztonsági területek (pl. fizikai biztonság vagy bankbiztonság)
- Esetlegesen jogi vagy compliance területek (összeférhetetlenségek meghatározása, változó törvényi követelmények feltárása, stb.)

Milyen kockázatok jelennek meg a fel nem ismert többletjogosultságok miatt?

Az alábbi típusú **belső incidensek** esélye növekszik jelentősen:

- Egy felhasználó általi **illetéktelen adathozzáférése** – munkacélhoz nem kapcsolható lekérdezések, legyűjtések, rátekintések (majd ebből adatszivárgás...)
- Egy felhasználó általi **jogosulatlan funkcióhasználata**
 - Szándékos – kontrollok kijátszása, **belső visszaélések**
 - Véletlen – hibás, nem szándékolt, **ismeretlen funkciók** használata
- **Több felhasználó belső összejátszása** – összeférhetetlen funkciók halmozódása esetén, többlepcsős folyamatok lerövidítése, ebből visszaélések
- Rendszerműködést befolyásoló események – főleg kiemelt, **adminisztratív jogokhoz köthető funkciók illetéktelen használata**, pl. konfigurációs változtatások, üzleti paraméteradatok változtatása, feladatütemezések módosítása, stb.

Milyen kockázatok jelennek meg a fel nem ismert többletjogosultságok miatt?

Azonosságlopáson alapuló külső támadások esetén:

- A széles jogkörök miatt
 - nagyobb lehet az **illetéktelenül elérhető adatok köre** és/vagy
 - Értékesebb, **magasabb szintű** jogosultságok szerezhetőek meg.
- **Nem kell jól védett privilegizált usereket támadni**, az átlagos felhasználók körében könnyebb azonosítókat, jelszavakat szerezni, szélesebb kör támadható pl. spear phishinggel.
- Az összeférhetetlen jogok miatt **kevesebb belső felhasználói hitelesítő adatot** is elég megszerezni.

Külsős-belső összejátszások (önmagában is nehezen felderíthető és bizonyítható) esetén:

- Összeférhetetlen funkciók halmozódása esetén **kevesebb belső felhasználó bevonására van szükség**
- Kiemelt jogokkal több a lehetőség a **belső nyomok eltüntetésére**, véletlenül vagy hibajelenségnek feltüntethető tevékenység, amit a beavatott külsős kihasznál

Hogyan történt eddig ezek kezelése az üzleti alkalmazások szintjén? Milyen problémákkal lehetett szembesülni?

Tipikus felhasználói **jogosultság kezelési folyamat** (egyszerűsítve):

1. Valaki **megigényli** a szükségesnek vélt jogokat, jellemzően szerepköröket
 - vagy a user saját maga (nem preferált...)
 - vagy a felettese végzi
2. **Validálás** történik (kell-e neki az adott jog v. szerepkör)
 - vagy az adatgazda (üzleti felettes – de nem az, aki igényelte!)
 - és/vagy modul-, rendszer- vagy folyamatgazda végzi (nem preferált)
3. Valaki (még egyszer átnézi és) **beállítja** (vagy automatikusan beállítódik)
 - vagy IT Security adminisztrátor beállítja
 - vagy Rendszergazda (nem preferált)
4. Változás esetén
 - (dolgozó távozásakor) mindent visszavonnak, **user letiltásra** kerül
 - (dolgozó áthelyezésekor) mindent visszavonnak, **újakat megigénylik** (ekkor erre felhasználóra újra kezdődik az igénylési folyamat)

A folyamatnak dokumentálnak, ellenőrzöttnek kell lennie (IT sec és/vagy belső ellenőrzés)!

Hogyan történt eddig ezek kezelése az üzleti alkalmazások szintjén? Milyen problémákkal lehetett szembesülni?

Tipikus megoldások a **jogosultság kezelési folyamatra** (egyszerűsítve):

1. IDM (Identity Management) rendszer
 - Kifejezetten a jogosultsági workflow-t és dokumentálást támogatja
 - Akár automatizáltan be is állít jogokat
2. Helpdesk ticketing rendszer
 - Nem céleszköz, de az igénylések, jóváhagyások dokumentálását akár workflow-szerűen meg tudja oldani, visszakereshetőség is megoldott
 - A jogok beállítására, illetve lekérdezésére biztosan nem képes
3. Excel tábla, Word űrlap + levelező rendszer
 - Nem workflow jellegű működés, csak igénylések, jóváhagyások dokumentálására jó, visszakereshetőség nehéz
 - A jogok beállítására, illetve lekérdezésére ez se képes
4. Papír alapon
 - Kérelmezés, jóváhagyás, dokumentálás megoldott, visszakereshetőség nagyon nehéz
 - Mára már talán teljesen kikopott ez a megoldás

Hogyan történt eddig ezek kezelése az üzleti alkalmazások szintjén? Milyen problémákkal lehetett szembesülni?

Tipikus problémák a **jogosultság kezelési folyamatban** (ezek mind a többlet jogok bővüléséhez vezetnek):

- Meglévő felhasználót (munkakört) tipizálnak (legyen olyan joga, mint XY-é!)
- Nem megfelelő szerepeket (jogosultságot) igényelnek
- Nem teljes körű az igényelhető szerepek köre
- Nem ismert a szerepek tartalma
- A szerepkörök elnevezésből nem látszik különbség
- Többszintű szerepkörök esetén nem a megfelelő szintet igénylik meg (hanem sokkal többet)
- A szerepkör tartalom már elavult
- A szerepkör tartalom már a kialakítása során sem volt megfelelő
- Az igényelt szerepkörök nem fedik le az adott munkakörben szükségeseket
- Munkakörre csoportosított (többszintű) szerepkörök is felesleges jogokat tartalmaztak
- Az új szerepkör nem is volt jóváhagyva
- A szerepkör jóváhagyás nélkül módosult (pl. a szerepkör módosítás nem is eleme a workflow-nak)

Hogyan történt eddig ezek kezelése az üzleti alkalmazások szintjén? Milyen problémákkal lehetett szembesülni?

Tipikus problémák a **jogosultság kezelési folyamatban** (ezek mind a többlet jogok bővüléséhez vezetnek):

- A módosuló folyamatok miatt nem dolgozzák át a szerepkör tartalmát, csak bővítik azokat (régi tartalmat nem veszik ki), esetleg más meglévővel összevonják
- A szerepkörök struktúráját nem akarják változtatni, hogy átlátható és könnyen kezelhető maradjon
- Az új szerepkörök nem lettek letesztelve, határidők szorításában gyorsan és jelentősen bővítik azokat („... majd a projekt után kitisztítjuk...”)
- A jóváhagyások hanyag/tudatlan módon zajlanak (időhiány, nem megfelelő ismeret a rendszerről, folyamatokról) – lényegében minden igény elfogadásra kerül
- A jóváhagyónak nem jelzi senki és semmi, ha érzékeny jogok vannak az igénylésben
- A jóváhagyók változása nincs időben lekezelve
- Nem a jóváhagyott jogokat állítják be (pl. emberi tévedés miatt)

Hogyan történt eddig ezek kezelése az üzleti alkalmazások szintjén? Milyen problémákkal lehetett szembesülni?

Tipikus problémák a **jogosultság kezelési folyamatban** (ezek mind a többlet jogok bővüléséhez vezetnek):

- A belső áthelyezéskor nem kerülnek visszavonásra a régi jogok, csak újakat kap a dolgozó
- A távozó dolgozónak nem vonják vissza a jogait, nem törlik a rendszerből
- Nincs rendszeres felülvizsgálat a jogosultság kezelési folyamaton
- Nincs rendszeres felülvizsgálat a szerepkör tartalmakon (egészen a legalacsonyabb jogosultsági objektumok mélységéig), azok változását nem figyelik
- Ha van IDM rendszer, és van felülvizsgálat, akkor csak az általa gyűjtött adatokon alapszik a felülvizsgálat (holott a vizsgált rendszerben még lehet, hogy sokkal több felhasználó és jogosultság is van!)
- Ha van az IDM-ben összeférhetetlenségi / kiemelt jogi vizsgálat, akkor az csak munkakör, esetleg szerep mélységig vizsgál, esetleg a beírt szabályok is elavultak már
- Stb.

Hogyan történt eddig ezek kezelése az üzleti alkalmazások szintjén? Milyen problémákkal lehetett szembesülni?

Ha ennyi probléma van vele, akkor **miért nem ez van a fókuszbán?** Miért nem kezelik ezeket jobban?

- A **felelősség megosztott**: elsődleges felelősség ugyan a szakmai jóváhagyón, de ő tovább tudja tolni az IT-ra, IT security-ra, egyéb ellenőrző funkciókra – arra hivatkozik, hogy a jogosultságok, szerepkörök túl technikaiak, nem elvárható, hogy mélységében ismerje a rendszert, nem kap támogatást a kockázatokról, stb.
- **Komplex ismeretet igényel** kell a rendszerről, üzleti/szakmai folyamatokról, kockázatokról, és a változásokat is követni kell
- A probléma magja nem is szerepkörökben, hanem mélyebben, **az elemi jogosultsági objektumokban** van, ez valóban technikai szint
- **Nincs erőforrás** rendszeres felülvizsgálatra a szerepkör tartalmakra (egészen a legalacsonyabb jogosultsági objektumok mélységéig), azok változását nem figyelik
- **Nincs megfelelő eszköz**, amellyel natív módon kiemelhetők a rendszerekből a jogosultságok (hogy ezzel az IDM működése is kontrollálható legyen)

Milyen eszközzel tehetjük a kockázatokat mérhetővé és könnyebben kezelhetővé?

Gyakorlati tapasztalatom alapján az alábbi elvárások teljesítése kell ahhoz, hogy a túlzott jogokat (a vizsgálati területeken pl. IT security) a probléma gyökerénél lehessen kezelni:

- Natív, közvetlen módon ki kell tudni emelni a felhasználók jogosultsági adatait az elemi jogosultságok szintjéig a vizsgálandó rendszerekből
- Az elemi jogosultsági adatok elemzésére van szükség, amely során kiválogathatók a kiemelt, összeférhetetlen, vagy egyéb túlzott jogosultságok!
- Ezeket a jogosultságokat szabályokkal leírhatóvá kell tenni
- A szabályokhoz kockázatokat kell rendelni
- A kockázatokat skálázhatóvá és felhasználókra, szerepkörökre összesíthetővé kell tenni
- Az elemzést, kockázatok kimutatása rendszeres workflow-vá alakítható lehessen, hogy folyamatosan nyomon követhetőek legyenek a felesleges jogok
- IDM workflow-ba is integrálható legyen

Milyen eszközzel tehetjük a kockázatokat mérhetővé és könnyebben kezelhetővé?

Gyakorlati tapasztalatom alapján az alábbi elvárások teljesítése kell ahhoz, hogy a túlzott jogokat (a vizsgálati területeken pl. IT security) a probléma gyökerénél lehessen kezelni:

- Natív, közvetlen módon ki kell tudni emelni a felhasználók jogosultsági adatait az elemi jogosultságok szintjéig a vizsgálandó rendszerekből
- Az elemi jogosultsági adatok elemzésére van szükség, amely során kiválogathatók a kiemelt, összeférhetetlen, vagy egyéb túlzott jogosultságok!
- Ezeket a jogosultságokat szabályokkal leírhatóvá kell tenni (egyedi, fejlesztett funkciókhoz tartozó jogosultságokhoz is!)
- A szabályokhoz kockázatokat kell rendelni
- A kockázatokat skálázhatóvá és felhasználókra, szerepkörökre összesíthetővé kell tenni
- Az elemzést, kockázatok kimutatása rendszeres workflow-vá alakítható legyen, hogy folyamatosan nyomon követhetőek legyenek a felesleges jogok
- IDM workflow-ba is integrálható legyen

Milyen eszközzel tehetjük a kockázatokat mérhetővé és könnyebben kezelhetővé?

Mik azok a biztonsági megoldások, amik hasonlóak, de **nem ezeket az igényeket elégítik ki?**

- **IDM** rendszerek – ezek fő feladata a jogigénylési workflow, a túlzott jogok natív mérésére önmagukban nem szoktak alkalmasak lenni!
- **Privileged Access Management** rendszerek – ezek fő feladata a kiemelt és technikai userek kezelése, az autentikációjuk erősítése, borítékos userek kiváltása, stb.
- **Privileged Access Monitoring** rendszerek – ezek fő feladata a kiemelt felhasználók tevékenységének ellenőrzése (jog. ellenőrzés itt sincs)
- **Single Sign On (SSO)** rendszerek – ezek fő feladata az autentikáció kényelmesebbé tétele, jogosultságok kezelése itt nem történik
- **Multi Factor Authentication (MFA)** rendszerek – ezek szintén az autentikációt teszik biztonságosabbá, jogosultság kezelés itt sincs

Kérdések / Válaszok

Köszönöm a figyelmet!

MIHÁLY Tamás

E-mail: mtamas@xsmatrix.com

www.xsmatrix.com